Oud en Nieuw 2013-2014

Landelijk beeld jaarwisseling 2013 - 2014 in Nederland

7 januari 2014

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Landelijk beeld 4
- Aantal jaarwisseling gerelateerde gebeurtenissen 4
- Aantal incidenten uitgesplitst naar categorie 6
- Aantal aanhoudingen uitgesplitst naar categorie 7
- Aantal aanhoudingen en inverzekeringstellingen 9
- Aantal inverzekeringstellingen uitgesplitst naar categorie 10
- Geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak 11

3. Conclusies 12

Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording 13
- Nieuwe werkwijze 13
- Gegevens uit BVH 13
- Geweldsvoorvallen tegen politie en werknemers met een publieke taak 14
- Inverzekeringstellingen 14
- Overige gegevens 14

Bijlage 2. Afkortingen 15

1. Inleiding

Ieder jaar is rond de jaarwisseling weer sprake van een opeenstapeling van incidenten die alles bij elkaar de openbare orde en rechtsorde zwaar belasten. Tot nu toe wordt iedere jaarwisseling gekenmerkt door vernieling, overlast, brandstichting, openlijke geweldpleging en geweld tegen hulpverleningsdiensten. Bij iedere jaarwisseling is sprake van een aanzienlijke politie-inzet, waarbij tussen de eenheden grote verschillen bestaan.

Dit rapport geeft inzicht en overzicht van de incidenten en gebeurtenissen rond de jaarwisseling. De rapportage bestaat uit een cijfermatig overzicht van incidenten (Dienst Landelijke Informatie van de Landelijke Eenheid), een beschrijving van de incidenten (komend vanuit de Actuele Operationele Beelden van de elf Eenheden), de beelden van Brandweer en GHOR, een cijfermatig overzicht van geweld tegen politieambtenaren en werknemers veiligheid publieke taak, een overzicht van vuurwapengebruik door politieambtenaren en tot slot inzicht in de totale inzet van de politie.

Dit jaar is sprake van een nieuwe werkwijze; in dit rapport is een nieuwe wijze van aanlevering van gegevens gebruikt. De aantallen zijn geautomatiseerd aangeleverd uit BVH (voor afkortingen wordt verwezen naar bijlage 2) en de nieuwe categorieën zijn vastgesteld conform het Informatiemodel Nederlandse Politie, dat landelijk als uitgangspunt wordt gehanteerd. Door de nieuwe werkwijze kent het rapport een nieuwe opzet. Werkwijze en gebruikte bronnen zijn nader omschreven in bijlage 1. Om te kunnen vergelijken zijn uitsluitend de cijfers van de vorige jaarwisseling opgenomen die conform de nieuwe werkwijze tot stand gekomen.

2. Landelijk beeld

Hoewel het aantal jaarwisseling gerelateerde incidenten is gestegen, is de jaarwisseling relatief rustig verlopen. Behoudens één opvallend incident in Veen verliep de nacht als tijdens een normale oudejaarsnacht.

In Veen moesten politiemedewerkers optreden bij een aangestoken autobrand om een veilige werkplek voor de brandweer te creëren. Zij werden hierbij bekogeld met flessen en vuurwerk. Drie collega's raakten licht gewond. Door het optreden konden direct acht verdachten aangehouden worden en zijn uiteindelijk precies honderd aanhoudingen verricht voor in ieder geval openlijke geweldpleging.

Op een aantal plaatsen was ook sprake van geweld tegen hulpverleners en moest de mobiele eenheid optreden om de rust te herstellen. Er was een stijging te zien van het aantal incidenten waarbij politiemensen ingezet zijn om andere hulpverleners ongestoord hun taak te laten uitvoeren. Zo moesten in bijvoorbeeld Gouda, Schiedam en Rotterdam politiemensen optreden om brandweermensen te beschermen.

Ten opzichte van vorig jaar is ook een stijging te zien van het aantal incidenten tegen politiemedewerkers. Dit waren er in totaal 138, waarbij 164 medewerkers waren betrokken. Vorig jaar ging het om een totaal van 134 incidenten. Het gaat zowel om verbaal als fysiek geweld.

Meer incidenten
In totaal zijn 12.646 incidenten gemeld. Dit is een stijging van 15% ten opzichte van vorig jaar. De grote toename wordt verklaard door de vuurwerkgerelateerde incidenten (22%) en het aantal branden en ontploffingen (39%). De politie verrichtte 887 aanhoudingen; het aantal inverzekeringstellingen steeg met 59% van 209 naar 332. Deze cijfers zijn inclusief 100 aanhoudingen en inverzekeringstellingen in Veen.

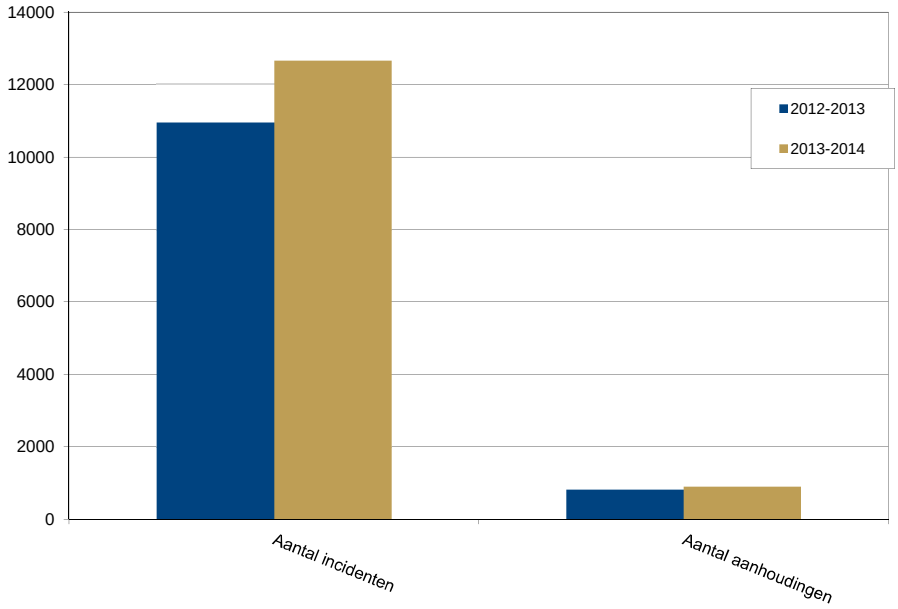
De politievoorbereidingen voor oudjaar zijn intensief en uitgebreid geweest. Zo startte elke eenheid een Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden (SGBO) en werden de grootste relschoppers in het vizier gehouden. Op veel plaatsen in het land wierp deze extra voorbereiding haar vruchten af; het aantal grote incidenten bleef beperkt.

Aantal jaarwisseling gerelateerde gebeurtenissen

Meting op 7 januari 2014 over de periode van 31-12-2013 00:00 uur tot 01-01-2014 08.00 uur (periode van 32 uur).

Het aantal gebeurtenissen is opgesplitst in incidenten en aanhoudingen. Incidenten wil zeggen alle aan de jaarwisseling gerelateerde gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden.

Fig. 1. Aantal gebeurtenissen vergeleken met voorgaande jaarwisseling

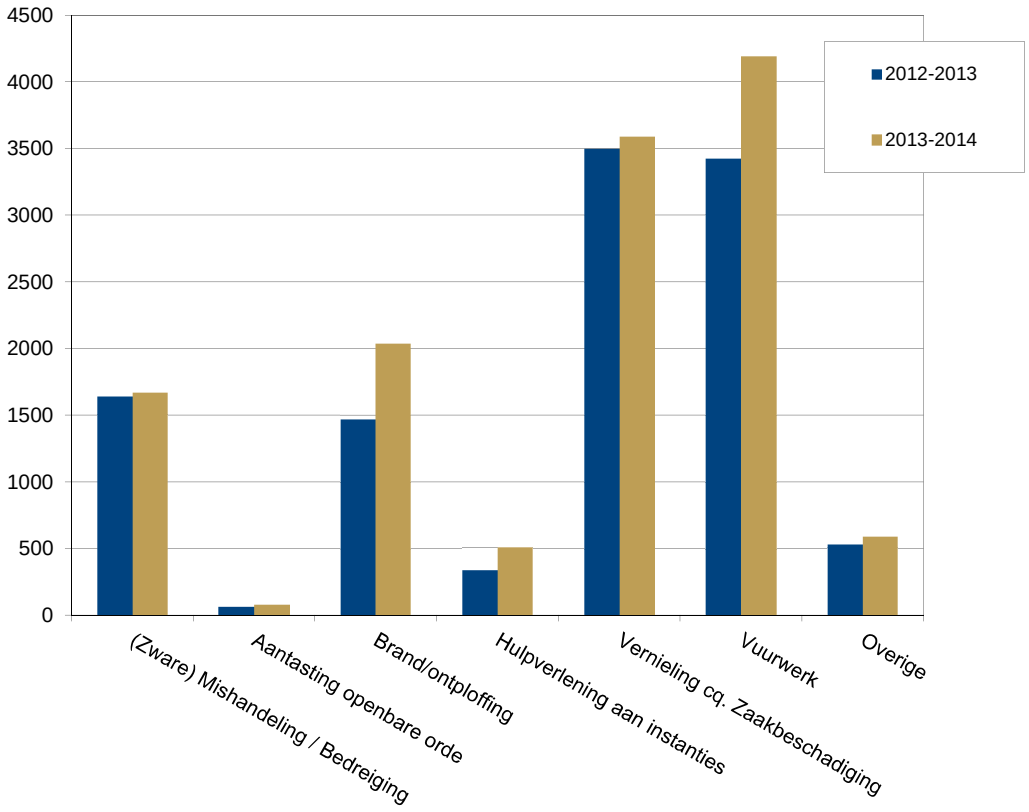
	2012-2013	2013-2014	Percentage
Aantal incidenten	10952	12646	+15%
Aantal aanhoudingen	802	887	+11%

Het aantal incidenten ligt hoger dan het aantal dat vorige jaar op 7 januari is geregistreerd (15% hoger). Ook het aantal aanhoudingen is gestegen, met 11% ten opzichte van de vorige jaarwisseling. De cijfers zijn inclusief de aanhoudingen in Veen.

Aantal incidenten uitgesplitst naar categorie

Het aantal incidenten is uitgesplitst in verschillende categorieën op basis van de maatschappelijke klassen uit BVH. Figuur 2 en de bijbehorende tabel tonen de aantallen en deze worden vergeleken met de aantallen van de voorgaande jaarwisseling.

Fig. 2. Aantal incidenten uitgesplitst

	2012-2013	2013-2014	Percentage
Aantal incidenten	10952	12646	+15%
(Zware) Mishandeling / Bedreiging	1638	1667	+2%
Aantasting openbare orde	62	77	+24%
Brand/ontploffing	1468	2036	+39%
Hulpverlening aan instanties	336	503	+50%
Vernieling c.q. Zaakbeschadiging	3498	3590	+3%
Vuurwerk	3424	4189	+22%
Overige	526	584	+11%

Over de hele linie hebben meer incidenten plaatsgevonden ten opzichte van de vorige jaarwisseling. De categorie hulpverlening aan instanties[1] nam met 50% toe, brand/ontploffing met 39% en vuurwerk met 22%. De vuurwerkincidenten gingen met name over het afsteken van vuurwerk.

De brandweer is in Nederland tijdens deze jaarwisseling ongeveer 3.500 keer uitgerukt, vooral voor kleine incidenten zoals containerbranden, vreugdevuren, autobranden en andere buitenbrandjes. Opvallend is het hoge aantal woningbranden. Deze hebben niet tot menselijke slachtoffers geleid. Wel kwam hierbij een aantal huisdieren om, waaronder in Amsterdam en Arnhem. In Rotterdam brak brand uit op een balkon nadat hier vuurwerk op was gegooid. Vanwege de ontruiming van een aantal woningen werd opgeschaald naar de categorie grote brand.

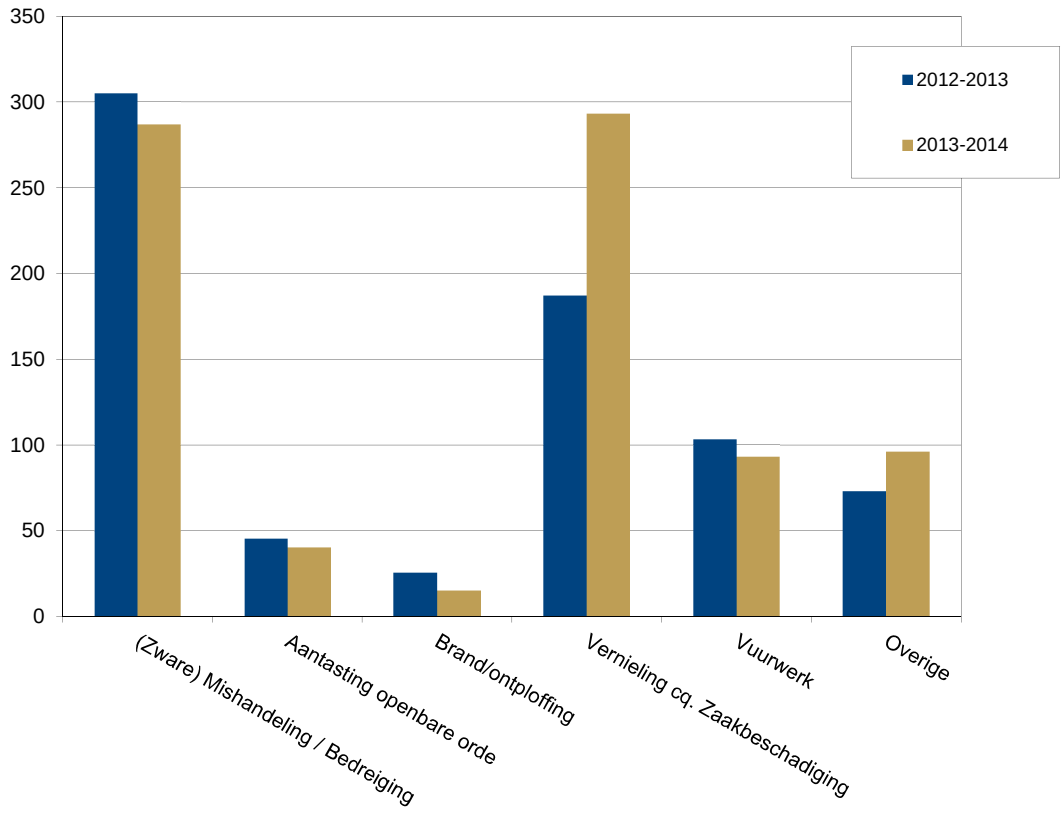
De politie verleende ten opzichte van de vorige jaarwisseling vooral hulp aan de brandweer. De categorie ‘overige hulpverlening’ omvatte de meeste gevallen van hulp aan andere instanties. Het ging hier om allerlei incidenten: dat kan zijn de vraag van een burger om extra toezicht bij haar afgebrande huis, of het verlenen van assistentie aan de thuiszorg, die een huis niet in konden waar een bewoonster op de grond lag.

De categorie ‘overige’ steeg (11%) en bevatte vooral meldingen over overlast door de jeugd.

Aantal aanhoudingen uitgesplitst naar categorie

Ook de aanhoudingen zijn uitgesplitst in categorieën, en vermeld in figuur 3 en de bijbehorende tabel.

Fig. 3. Aantal aanhoudingen uitgesplitst

[1] De categorie *hulpverlening aan instanties* omvat hulp aan de brandweer bijzondere opsporingsdiensten, andere eenheden, collega’s, personeel openbaar vervoer en overige hulp.

			2012-2013	2013-2014	Percentage
Aantal aanhoudingen			802	887	+11%
	(Zware) Mishandeling / Bedreiging		353	336	-5%
	Aantasting openbare orde		48	43	-10%
	Brand/ontploffing		25	16	-36%
	Vernieling c.q. Zaakbeschadiging		196	298	+52%
	Vuurwerk		105	97	-8%
	Overige		75	97	+29%

Het aantal aanhoudingen die gaan over vernielingen nam met ruim de helft toe (52%). Binnen deze categorie verdriedubbelde het aantal aanhoudingen met betrekking tot openlijke geweldpleging tegen goederen. Een totaal van 100 had betrekking op de schermutselingen in Veen.

Het aantal aanhoudingen dat betrekking heeft op brand/ontploffing nam af van 25 naar 16 (36%)

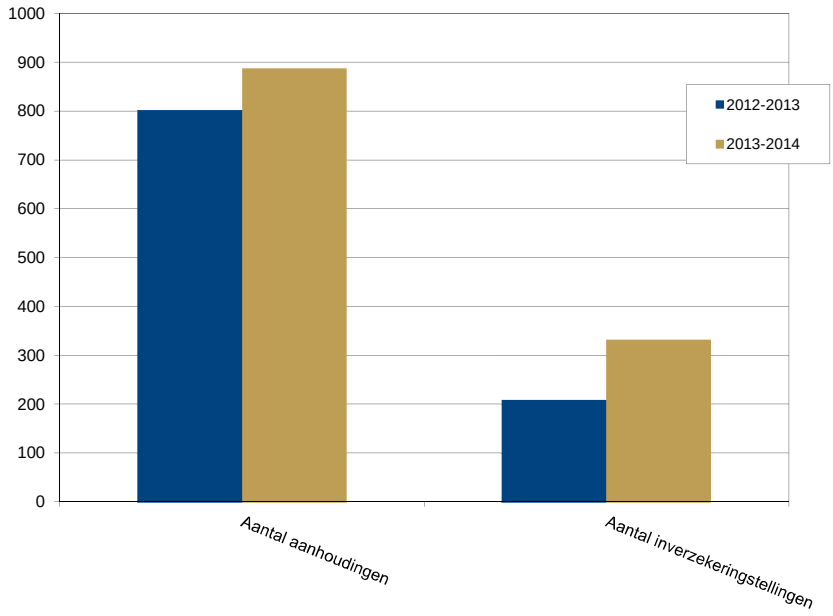
De aanhoudingen die betrekking hebben op aantasting van de openbare orde, waarbij personen zich vooral verzetten of niet voldoen aan een bevel of vordering, namen af met 10%. Het aantal aanhoudingen aangaande vuurwerk daalde met 8%.

Aanhoudingen m.b.t. (zware) mishandeling/ bedreiging daalden met 5% ten opzichte van de vorige jaarwisseling. Binnen deze categorie neemt eenvoudige mishandeling de grootste plaats in (niet te zien in tabel): dit aantal steeg van 166 naar 176. De daling wordt verklaard door een afname van aanhoudingen met betrekking tot bedreiging en zware mishandeling.

De categorie ‘overige’, die steeg met 29%, bevatte vooral meldingen over beledigingen. De meldingen kunnen gaan over beledigingen van burgers onderling, maar ook van burgers richting politie of medewerkers met een publieke taak.

Aantal aanhoudingen en inverzekeringstellingen

Fig. 4. Aantal aanhoudingen en inverzekeringstellingen

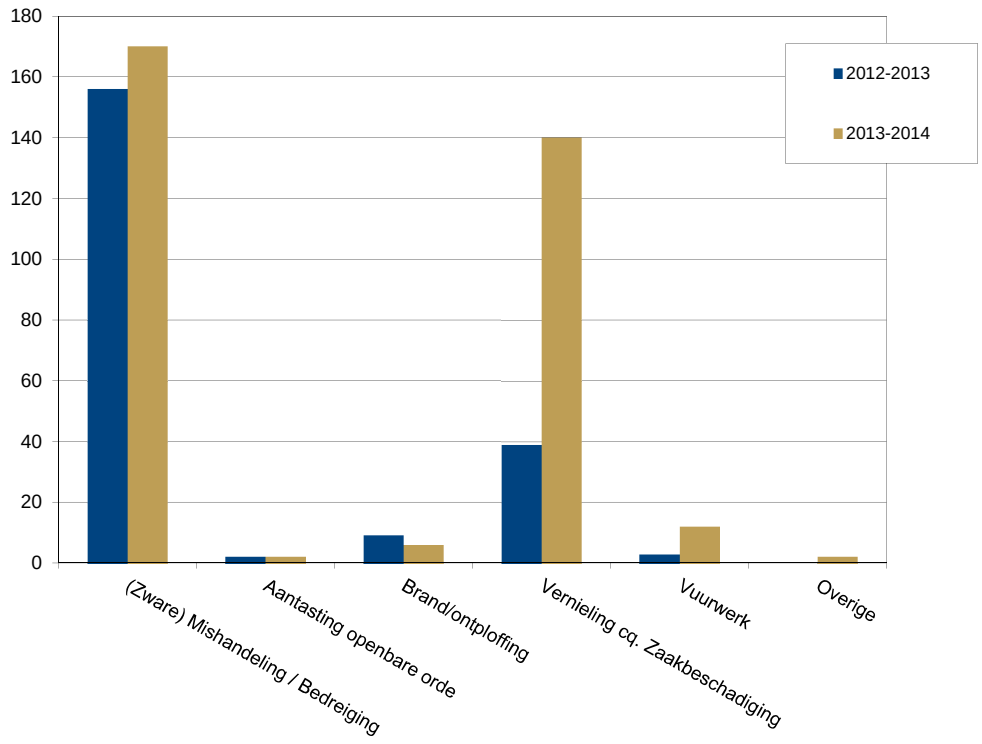

	2012-2013	2013-2014	Percentage
Aantal aanhoudingen	802	887	+11%
Aantal inverzekeringstellingen	209	332	+59%

Het aantal aanhoudingen is gestegen, met 11% ten opzichte van de vorige jaarwisseling. Dit geldt ook voor het aantal inverzekeringstellingen, dit is gestegen met 59%. Hierin zijn meegeteld 100 aanhoudingen die betrekking hadden op de schermutselingen in Veen. Deze 100 personen zijn allen in verzekering gesteld.

Aantal inverzekeringstellingen uitgesplitst naar categorie

Fig. 5. Aantal inverzekeringstellingen uitgesplitst

		2012-2013	2013-2014
Aantal inverzekeringstellingen		209	332
	(Zware) Mishandeling / Bedreiging	156	170
	Aantasting openbare orde	2	2
	Brand/ontploffing	9	6
	Vernieling c.q. Zaakbeschadiging	39	140
	Vuurwerk	3	12
	Overige	--	2

In de tabel is te zien dat het merendeel van de inverzekeringstellingen betrekking had op mishandeling, en vernieling c.q. zaakbeschadiging. Eenvoudige mishandeling leidde tot de meeste inverzekeringstellingen. Onder vernieling c.q. zaakbeschadiging zijn meegeteld de inverzekeringstellingen die betrekking hadden op de schermutselingen in Veen.

Geweld tegen politie en werknemers met een publieke taak

In de tabel is het aantal voorvallen vermeld van geweld tegen werknemers met een publieke taak.

Tabel 1. Aantal incidenten

	2012-2013	2013-2014	Percentage
GTPA (politie)	134	138	+3%
VPT (publieke taak)	31	16	-48%

De aantallen zijn afkomstig uit BVH. In deze registratie kan wel worden aangegeven of geweld is gebruikt, maar niet gespecificeerd naar aantal medewerkers dat daarbij betrokken was.

Het aantal incidenten van geweld tegen de politie is gestegen met 3%, en tegen werknemers met een publieke taak van afgenomen van 31 naar 16 (in percentage: 48%).

Uit informatie van de HIN's (tabel 2) blijkt dat bij deze incidenten 164 politiemedewerkers waren betrokken en 18 werknemers met een publieke taak.

Tabel 2. Aantal collega's en werknemers publieke taak

		2013-2014
Gemeld door SGBO		
	Politie – fysiek geweld	90
	Politie – verbaal geweld	74
		164
	VPT – fysiek geweld	18
	VPT – verbaal geweld	--
		18

Brandweer Nederland constateerde dat het voor brandweerpersoneel in sommige steden moeilijk was om het werk uit te voeren. In enkele plaatsen was sprake van agressie en geweld tegen brandweermensen; zij werden onder andere bekogeld met vuurwerk. De politie en soms ook de ME sprong hierbij in om hulp te verlenen aan de brandweer.

3. Conclusies

Allereerst een beknopt overzicht van de belangrijkste voorlopige cijfers.

- Er hebben tijdens de jaarwisseling 12.646 incidenten plaatsgevonden, dat was 15% meer dan de vorige jaarwisseling; er zijn 887 aanhoudingen verricht, dat waren er 11% meer.
- Het hoogste aantal incidenten had betrekking op vuurwerk (4189), dit betrof een stijging van 22% ten opzichte van de vorige jaarwisseling;
- Er waren 4189 incidenten met vuurwerk, dit betrof een toename van 22%, en 2036 incidenten met betrekking tot brand cq. ontploffingen, dit was een toename van 39%.
- Het aantal aanhoudingen steeg met 11%. De stijging hangt samen met de incidenten in Veen.
- Het hoogste aantal aanhoudingen ging over mishandeling / bedreiging, dit aantal daalde met 5% ten opzichte van de vorige jaarwisseling.
- Het aantal inverzekeringstellingen steeg met 59%; de grootste stijging betrof vernieling cq. zaakbeschadiging, deze hingen samen met de schermutselingen in Veen.
- Er zijn 138 geweldsvoorvallen tegen de politie, deze zijn licht gestegen, en 16 tegen werknemers met een publieke taak, deze zijn met de helft afgenomen.

Hieronder vindt u de conclusies die gebaseerd zijn op de definitieve gegevens die op 7 januari 2014 geleverd zijn.

Zowel het gerapporteerde aantal incidenten als het aantal aanhoudingen ligt hoger dan het aantal dat bij de vorige jaarwisseling op 7 januari is gerapporteerd.

De cijfers laten zien dat het aantal incidenten met betrekking tot brand / ontploffingen en vuurwerk het meest zijn toegenomen.

Er werd veel vaker hulp verleend door de politie aan andere instanties, dit steeg flink ten opzichte van vorig jaar.

Vooral het aantal aanhoudingen en inverzekeringstellingen binnen de categorie vernieling cq. zaakbeschadiging vertoonde een grote stijging. Deze kunnen worden verklaard vanuit de schermutselingen in Veen.

Het aantal gerapporteerde geweldsvoorvallen tegen politie is gestegen, en tegen werknemers met een publieke taak is gedaald ten opzichte van de vorige jaarwisseling.

De conclusie over het algemene beeld van de jaarwisseling 2013 -2014 is dat het aantal incidenten is gestegen; dit had vooral betrekking op vuurwerkoverlast, branden en assistentie door politie aan brandweer.

Bijlage 1. Onderzoeksverantwoording

Dit overzichtsrapport geeft een landelijk beeld van de incidenten, aanhoudingen en voorvallen die tijdens de jaarwisseling in Nederland hebben plaatsgevonden. De twee onderstaande vragen zijn gesteld in het inwinplan en worden beantwoord in dit rapport.

1. Welke incidenten zijn gebeurd en geregistreerd tussen 31-12-2013, 00.00 uur, en 01-01-2014, 08.00 uur (32 uur).

2. Hoeveel politieambtenaren en hulpverleners waren betrokken bij alle geregistreerde GTPA en VPT incidenten (conform vraag 1) tussen 31-12-2013, 00:00 uur en 01-01-2014, 08:00 uur.

Om dit landelijk beeld te krijgen is gebruik gemaakt van een rapportage op BVH. Aan de HIN's SGBO Oud en Nieuw is informatie gevraagd met betrekking tot de tweede onderzoeksvraag.

Nieuwe werkwijze

Het aantal incidenten vormt de basis van de rapportage. In afgelopen jaren werd aan de regio's / eenheden verzocht om gegevens over jaarwisseling gerelateerde zaken beschikbaar te stellen aan het Nationaal Informatie Knooppunt (NIK) van de Politie. Met gegevens werd bedoeld het totaal van bekende incidenten aan de hand van meldingen, aangiftes en overige mutaties op een viertal thema's: het aantal zaken, incidenten, en brandstichtingen en het aantal incidenten van geweld tegen werknemers met een publieke taak. Incidenten en brandstichtingen waren gerelateerd aan verschillende artikelen uit het Wetboek van Strafrecht (zoals vernieling en mishandeling). De voormalige regiokorpsen waren tot en met vorig jaar zelf verantwoordelijk voor het vastleggen en tellen. Dit zorgde in meer of mindere mate voor interpretatieverschillen hetgeen onderlinge vergelijking en vergelijking over de jaren heen aanzienlijk bemoeilijkte.

Dit jaar is sprake van een nieuwe werkwijze, zoals genoemd in de inleiding. De aantallen zijn geautomatiseerd aangeleverd uit BVH en de nieuwe categorieën zijn vastgesteld conform het Informatiemodel Nederlandse Politie, dat landelijk als uitgangspunt wordt gehanteerd. Om te kunnen vergelijken zijn uitsluitend de cijfers van de vorige jaarwisseling opgenomen; deze zijn conform de nieuwe werkwijze tot stand gekomen. De werkwijze is efficiënt, omdat de eenheden niet meer zelf hoeven te tellen, het is om dezelfde reden betrouwbaar, omdat interpretatieverschillen niet meer optreden en het is goed vergelijkbaar, ook de komende jaren, omdat alle eenheden op dezelfde wijze registreren.

Conform de nieuwe werkwijze wordt in plaats van meldingen en aangiften uitsluitend over ***incidenten*** en ***aanhoudingen*** gerapporteerd. Het gaat hier om alle aan de jaarwisseling gerelateerde gebeurtenissen. Meldingen zijn daarmee vervallen. Het aantal meldingen zegt iets over de meldingsbereidheid en niet over het werkelijk aantal gebeurtenissen of incidenten: meerdere meldingen kunnen over één incident gaan, en het aantal aangiften is een onderdeel van het aantal incidenten.

Gegevens uit BVH

In de jaarwisseling, 2013-2014, zijn de kwantitatieve tellingen geautomatiseerd aangeleverd door het gebruik van een rapportage op BVH. De eenheden hoeven niets meer aan te leveren. De gegevens zijn door DLIO verwerkt in tabellen die in dit overzichtsrapport zijn opgenomen. De opzet van dit overzichtsrapport is veranderd: de inhoud en de opzet van de categorieën is veranderd omdat de tellingen uit BVH afkomstig zijn. De nieuwe categorieën zijn vastgesteld conform het Informatiemodel Nederlandse Politie, dat landelijk als uitgangspunt wordt gehanteerd.

Geweldsvoorvallen tegen politie en werknemers met een publieke taak

De voorvallen van geweld tegen de politie (GTPA) en werknemers met een publieke taak zoals brandweer – en ambulancemedewerkers (VPT) zijn eveneens uit BVH gegenereerd. De SGBO's is gevraagd aanvullende informatie te verstrekken. Zij leggen contact met de hulpverleningsorganisaties om te achterhalen hoeveel medewerkers betrokken waren.

Inverzekeringstellingen

Inverzekeringstellingen (IVS) worden alleen in meting 2, op 7 januari, geleverd. Immers na een aanhouding telt de tijd van 0:00 tot 09:00 uur niet mee en om 09:00 uur begint de termijn voor verhoor van maximaal 6 uur. Een valide beeld van inverzekeringstellingen kan daarom op 01 januari 2014 om 08.00 uur niet worden gegeven.

Overige gegevens

De HIN's nemen in hun rapportage ook de belangrijkste incidenten mee die zich tussen 06.00 en 08.00 's ochtends hebben voorgedaan. Reden hiervoor is dat het reguliere AOB-proces via de RTIC's tot 06.00 uur 's ochtends loopt en de geautomatiseerde inwinperiode tot 08.00 uur. In die periode kunnen nog incidenten plaatsvinden, terwijl de AOB's al verzonden zijn. Hierover wordt afzonderlijk melding gemaakt in dit rapport.

Bijlage 2. Afkortingen

AOB	Actueel Operationeel Beeld
BVH	Basisvoorziening Handhaving
DLIO	Dienst Landelijke Informatieorganisatie
GHOR	Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio
GTPA	Geweld tegen politieambtenaren
HIN	Hoofd Informatie
HRM	Human Resources Management
LOCC	Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum
NIK	Nationaal Informatie Knooppunt
RTIC	Real Time Intelligence Center
SGBO	Staf Grootschalig Bijzonder Optreden
VPT	Veilige Publieke Taak